

ejectus est. Et sic mansit leprosus usque ad finem vitæ suæ, habitans in domo separata extrâ Jerusalem. Interea Joathan, filius ejus administrabat regnum.

25. Joathan, filius Ozias fuit bonus. De quo scriptum est, 2 Paralipom. xxvii, 2: «Fecit quod rectum erat coram Domino, juxta omnia, quæ fecerat Ozias pater suus; excepto, quod non est ingressus templum Domini ad usurpandum officium Sacerdotale, in quo præcelluit patri. Unum in eo reprehenditur 4 Reg. xv, 35: «Verumtamen excelsa non abstulit.» De cætero in omnibus benè se gessit juxta illud 2 Paralip. xxvii, 6: «Corroboratusque est Joathan, eò quod direxisset vias suas coram Domino Deo suo.»

26. Achaz, filius Joathan fuit impius. De quo 4 Reg. xvi, et 2 Paralip. xxviii habemus hæc: 1. Derelicto Domino Deo patrum suorum, secutus est idololatriam regum Israel. 2. Fecit statuas, et coluit eas in excelsis, in collibus, et sub omni ligno frondoso, immolando victimas, et incensum adolendo. 3. Lustravit filios in igne et consecravit eo idolis. Propter has causas, tam ipse, quam subditi ejus gravissimè puniti sunt, et sæpius bello oppressi: 1, à Rasin rege Syriæ; 2, à Phacee rege Israel: (2 Paralip. xxviii, 5 et seqq.); 3, ab utroque conjunctim: (4 Reg. xvi, 5, et Isaia vii, 5); 4, ab idumæis; 5, à philistæis; 6, à rege assyriorum. Hæc omnia contigerunt propter peccata regis Achaz: (2 Paralip. xxviii, 17 et sequentibus.)

27. Ezechias, filius Achaz fuit optimus juxta illud 4 Reg. xviii, 5: «Post eum non fuit similis ei de cunctis regibus Juda: sed neque in his, qui ante eum fuerunt.» Et ibidem: «Unde et erat Dominus cum eo, et in cunctis, ad quæ procedebat, sapienter se agebat.» Gesta ejus describuntur partim loco citato, partim 2 Paralip. xxix et tribus seqq. Præcipua sunt hæc: Primò substulit idololatriam, et verum Dei cultum restituit hoc ordine: 1. Contrivit statuas et idola, quæ Achaz pater ejus fabricaverat. 2. Dissipavit excelsa, et succidit lucos. 3. Confregit serpentem æneum, quem fecerat Moises, quia filii Israel adolebant ei incensum. 4. Curavit per Levitas et Sacerdotes repurgari templum, Tabernaculum, vasa sa-

cra, quæ à patre ipsius fuerant contaminata. 5. Ipsos quoque Levitas ac Sacerdotes monuit sui officii, ut offerrent sacrificia, restituerent usum organorum, psalteriorum et cithararum. 6. Curavit celebrari Phase in Jerusalem, convocatis eo non tantum subditis, qui erant in regno Juda; sed etiam filiis Israel, qui remanserant ex aliis tribubus, et non erant cum reliquis ducti in captivitatem à rege assyriorum.

28. His peractis, venit Sennacherib rex assyriorum cum ingenti exercitu contra Ezechiam, et obsedit Jerusalem. Ezech. totam spem suam ponebat in Deo, cumque supplex orabat pro liberatione. Nec frustra: nam quadam nocte Angelus Domini venit in castra assyriorum, et percussit centum octoginta quinque millia hominum. Mox fugit Sennacherib, et rediit in Ninive, ibique à filiis suis interfectus est.

29. Post hæc ægrotavit Ezechias, et ab Isaia propheta monitus est, ut disponeret se ad mortem. Iterum oravit cum fletu, et responsum est illi à Domino per eundem Prophetam: «Audiui orationem tuam, et vidi lacrymas tuas, et ecce sanavi te: Die tertio ascendes templum Domini, et addam diebus tuis quindecim annos.» Ezechias, audita hac promissione, petivit signo seu miraculo eam confirmari. Factum est. Erat autem hoc signum: Umbra rediit decem gradibus retrorsum in horologio, quibus descenderat.

30. Rex Babylonis, cum intellexisset de morbo Ezechia, misit ad eum legatos et munera, quibus ipse lætatus est. Et ostendit legatis omnem suum thesaurum. Quo nomine reprehendit illum Isaïas, ac prædixit fore, ut omnis thesaurus regius auferretur à Babyloniis, quod postea tempore captivitatis Babylonicæ factum est.

31. Manasses, filius Ezechia fuit pessimus, sicut Achaz avus ejus. Duo generatim fecit mala: Primò abrogavit cultum Dei, quem Ezechias, pater ejus instauraverat. Secundò revocavit idololatriam, quam Achaz introduxerat. Speciatim hæc: 1. Edificavit excelsa. 2. Erexit aras Baal. 3. Fecit lucos, et adoravit omnem militiam cæli. 4. Extruxit aras idolorum in templo Domini. 5. Tra-duxit filium suum per ignem. 6. Ariolatus est, observa-

vit auguria, fecit pythones, multiplicavit aruspices. 7. Fudit sanguinem innoxium. Propter hæc minatus est Deus per Prophetas: «Ecce ego inducam mala super Jerusalem, et Judam, ut quicumque audierit, tinniant ambæ aures ejus:» (4 Reg. xxi, 42.) Postea venerunt principes assyriorum cum exercitu, et Manassem vinctum catenis ac compedibus duxerunt in Babylonem: ibique præ angustia animi cœpit orare Deum, et agere pœnitentiam. Deinde reversus in Jerusalem, sustulit idololatriam, et cultum Dei restauravit. (2 Paralip. xxxiii, 41.) Aliqui putant Isaiam prophetam, jubente Manasse, serra lignea in duas partes dissectum esse, ut Epiphanius, Isidorus, Eusebius, Hieronymus et alii apud Turniellum in Annalibus, anno mundi 3338, n. 4. Vide Baronium in Martyrologio, die 6 Julii.

32. Amon, filius Manassis, fuit impius, secutusque est impietatem patris, sed non pœnitentiam. In propria domo à suis subditis interfectus est: (4 Reg. xxi, 49, et 2 Paralip. xxxiv, 21.)

33. Josias, filius Amon fuit optimus. Cœpit regnare, cum esset octo annorum, et multa præclare gessit, ut habetur 4 Regum xxii, et Paralip. xxxiv et xxxv. Primò abstulit ex Juda et Jerusalem, itemque ex universa terra Israel omnia excelsa, lucos, aras Baalim, sculptilia et simulacra. Secundò, iis ablatis, curavit per Helciam Sacerdotem instaurari templum Domini. Tertio in instaurazione templi inventus est liber legis seu Deuteronomii, quem Helcias misit regi legendum. Quartò rex, lecto libro, scidit vestimenta sua, et exterritus est propter maledictiones, quæ in illo libro habebantur contra transgressores legis. Sciebat enim multos reges ex suis antecessoribus una cum populo deseruisse legem Dei, et coluisse idola: ac proinde meritò timebat, ne omnes istæ maledictiones venirent super Judam et Jerusalem. Quintò itaque misit Helciam, et alios primarios, ut orarent Dominum ad avertendas hujus maledictiones; et simul consulerent, quid facto opus esset. Sextò quod cum regi nunciatum esset, convocavit universum populum, et lecto publicè libro Deuteronomii, pepigit sædus cum Deo, et adjuravit omnes, ut idem facerent, ac promitterent se

servaturos præcepta legis, quæ in illo libro continebantur. Quod etiam factum est. Septimò his peractis, celebravit Phase in Jerusalem, et curavit ut Sacerdotes et Levitæ juxta ordinem suum distributi, ministrarent in templo, et officia sua peragerent. Octavò tandem cum Nechao rex Ægypti veniret cum exercitu contra regem assyriorum, occurrit illi Josias, ut ipsum impediret. In pugna, quæ fiebat in campo Mageddo, vulneratus, et mortuus est. De quo sic legimus 2 Paralip. xxxv, 24: «Universus Juda et Jerusalem luxerunt eum, Jeremias «maximè.»

34. Joachaz, filius Josiæ à populo terræ constitutus fuit rex. Quod indignè ferens Nechao rex Ægypti, venit post tres menses in Jerusalem, ac primò deposuit Joachaz, et captivum duxit in Ægyptum. Secundò exegit à populo centum talenta argenti, et talentum auri, eò quòd sine ipsius auctoritate constituisset sibi regem. Tertio in locum depositi regis subrogavit Eliacim, alterum filium Josiæ, quem alio nomine vocavit Joacim. Fuit autem Joachaz impius, et in Ægypto mortuus est: (4 Regum xxiii, 30, et 2 Paralip. xxxvi, 1.)

35. Joacim, seu Eliacim fuit etiam impius. Sub illo, et sequentibus regibus completæ sunt maledictiones et captivitates, quas Deus propter peccata Manassis et aliorum regum minatus erat judæis: (4 Regum xxiv, 3.) Nam anno regni ejus tertio venit Nabuchodonosor rex in Jerusalem, et ipsum regem Joacim cum magna populi parte et vasis templi captivum duxit in Babylonem. (2 Paralip. xxxvi, 6, et Dan. 1, 1.) Postea tamen regno fuit restitutus, cum certum quotannis tributum promississet. Solvit hoc tributum tribus tantum annis, et tum conjunxit se ægyptiis, et regi Nabuchodonosori rebellavit. (4 Regum xxiv, 1.) Quod ægre ferens Nabuchodonosor, rediit in Jerusalem anno undecimo regni Joacim, et cepit illum captivum, et extra Jerusalem interfecit, ac insepultum reliquit. Quod Deus prædixerat per Prophetam, Jeremiæ xxii, 48: «Hæc dicit Dominus ad Joacim, filium Josiæ, regem Juda: Non plangent eum.» Et infra: «Sepultura asini sepelietur, putrefactus, et projectus extra «portas Jerusalem.»

36. Joachim, filius Joacim, (qui et Jechonias dictus est,) fuit similiter malus, et tribus tantum mensibus regnavit. Tunc iterum venit Nabuchodonosor rex in Jerusalem, et captivos abduxit regem, matrem ejus, uxores, servos, principes et decem millia virorum fortium in Babylonem: et asportavit omnia vasa templi, et thesauros domus Domini, et thesauros domus regiae; nihilque reliquit in Juda et Jerusalem, nisi pauperes populi terrae. Pro Joachim vero constituit alium regem, Mathaniam patrum ejus, et vocavit illum Sedeciam. (4 Regum xxiv, 11.)

37. Sedecias, seu Mathanias à Nabuchodonosore constitutus rex, fuit malus. Hic confirmato regno, cepit rebellare contra Nabuchodonosorem. Itaque Nabuchodonosor venit cum ingenti exercitu, et obsedit Jerusalem ab anno nono regni Sedeciae usque ad undecimum. Quo anno, cum fames praevaleret in civitate, nec haberent amplius panem, quem comederent; quadam nocte fugit rex Sedecias, et omnes bellatores cum eo per viam, quae ducit ad campestra solitudinis. Tunc exercitus Nabuchodonosoris persecutus est illum, et comprehendit in planitie Jericho. Omnes bellatores, qui erant cum eo, dispersi sunt, et reliquerunt eum. Inde ductus est ad Nabuchodonosorem in Reblata, ubi haec contigerunt: 1. Nabuchodonosor occidit omnes filios Sedeciae coram eo. 2. Oculos ejus effodit: 3. Vincum catenis duxit in Babylonem. Postea misit Nabuzardam principem exercitus sui in Jerusalem, qui haec patravit: 1. Templum Domini, domum regiam et omnes domos Jerusalem combussit igni. 2. Muros Jerusalem in circuitu destruxit. 3. Omnia vasa et ornamenta templi abstulit. 4. Quotquot residui erant in civitate, vel occidit, vel abduxit, relictis tantum vinitoribus et agricolis. 5. His praefecit Godoliam. Et haec fuit tertia captivitas Babylonica, sub qua periit regnum Juda. (4 Reg. xxv, et 2 Paralip. xxxvi.) Nota. Hae tres captivitates contigerunt propter peccata judaeorum: cum enim Deus per Prophetas nihil apud eos efficeret; voluit illos bellis, caedibus et captivitatibus castigare, ut vel sic tandem ad sanio rem mentem redirent.

38. Haec sufficiant de regibus Juda. Sequuntur reges

Israel, qui omnes, post factam regnidivisionem, fuerunt impii et idololatrae. Auctor idololatriae, ut paulò post dicam, fuit Jeroboam. Habuerunt primariam regni sedem, primò quidem in Sichem, tribu Ephraim; deinde in Thersa, tribu Manasse; postremò in Samaria, quae erat in finibus tribus Ephraim prope tribum Manasse. Duravit hoc regnum usque ad annum sextum regni Ezechiae regis Juda. Tunc enim filii Israel ab assyriis in captivitatem ducti sunt.

39. Igitur primus rex Israel post mortem Salomonis fuit Jeroboam, filius Nabat Ephrataeus, et à Deo speciatim electus per Ahiam Silonitem Prophetam cum hac promissione, ut si Deo adhæreret, et mandata ejus custodiret, in regno confirmaretur non solum ipse, sed etiam posteri ejus (3 Regum xi, 29): sed dupliciter peccavit: Primò quia fuit ingratus pro beneficio. Nam statim accepto regno, recessit à Deo, et factus est idololatra. Secundò fuit incredulus. Non enim credebatur regnum suum stabiendum à Deo, sed per propriam prudentiam et industriam. Res sic contigit: Soliti erant filii Israel ter singulis annis ire in Jerusalem, ut ibi orarent, et Deo offerrent sacrificia. Timebat ergo Jeroboam, ne si deinceps id facerent, redirent ad obedientiam Roboam regis Juda, filii Salomonis, qui habitabat in Jerusalem, et erat legitimus regni hæres, à quo defecerant, et sic ipse regni administratione excluderetur. Ne id fieret, excogitato pessimo consilio, conflavit duos vitulos aureos, et dixit filiis Israel: «Nolite ultra ascendere Jerusalem: Ecce «Dii tui, Israel, qui te eduxerunt de terra Ægypti.» Et unum posuit in Bethel, alterum in Dan: (3 Reg. xii, 28.) Et sic effecit, ut filii Israel, relicto Deo, fierent idololatrae, et vitulos aureos adorarent. Unde sæpè de illo dicitur: *Qui peccare fecit Israel.* Et quia reliqui reges Israel exemplum ipsius imitati sunt, solet de illis dici: «Ambulavit in via Jeroboam, et in peccatis ejus, quibus «peccare fecit Israel.»

40. Deinde extruxit altare in Bethel, constituit novos Sacerdotes ex infima plebe, qui non erant de filiis Levi: instituit solemnitate mense octavo, die 15 mensis celebrandam, similem ei, quae celebrabatur in Jerusalem.

Et in ista solemnitate ipse tamquam Pontifex obtulit solemnes victimas, et incensum adolevit: (3 Reg. xii, 32.) Propter hanc impietatem variis modis à Deo punitus est. 1. Altare scissum est, in quo ipse incensum adolebat. 2. Exaruit manus illius. 3. Abia filius ejus mortuus est. 4. Tota familia paulò post deleta. 5. Omnes, qui ex familia ipsius interfecti sunt, manserunt insepulti, et à canibus et feris dilacerati sunt. 6. Regnum ad aliam familiam translatum. Quæ omnia fusè narrantur 3 Regum xiii et xiv. De reliquis regibus, qui Jeroboam successerunt, nihil necessè est dicere. Constat fuisse impios.

QUÆSTIO V.

Quomodò creati fuerint reges hebræorum.

1. Dicam 4 de creatione: 2 de inauguratione: 3 de unctione. Igitur quod ad creationem attinet, notandum est reges variis titulis creati, seu jus regni adipisci posse. 1. Electione. 2. Successione. 3. Jure belli. 4. Vi et tyrannide. 5. Donatione. 6. Emptione aut permutatione. 7. Adoptione. 8. Superioris, aut potentioris auctoritate. Et si qui alii sunt.

2. Est ergo quæstio: Quo titulo reges hebræorum ad regnum pervenerint? Aliqui putant electione seu suffragiis populi creatos esse, et regnandi potestatem accepisse. Ita Carolus Sigonius, et Gulielmus Barclajus, apud Pinedam lib. 2 de rebus Salomonis cap. 2. Quod dupliciter probari potest: Primò, quia Deus permisit jus suffragii in eligendo reges juxta illud Deuteronomii xvii, 15: «Non poteris alterius gentis hominem regem facere, qui non sit frater tuus.» Secundò, quia constat multos à populo electos esse. Sic electus est Saul: 4 Reg. xii, 13: «Nunc ergo præsto est rex vester, quem elegistis et petiistis.» Sic David: 2 Reg. v, 4: «Venerunt universæ tribus Israel ad David in Hebron, et unxerunt in regem super Israel.» Sic Salomon: 4 Paralip. xxix, 23: «Sedit Salomon super solium Domini in regem pro David Patre suo, et cunctis placuit, id est, cuncti consenserunt, et suffragati sunt. Sic Roboam: 3 Reg. xii, 1:

«Venit autem Roboam in Sichem: illuc enim congregatus erat omnis Israel ad constituendum eum regem.» Sic Jeroboam: ibidem vers. 20: «Factum est autem, cum audisset omnis Israel, quod reversus esset Jeroboam, miserunt, et vocaverunt eum, congregato cœtu, et constituerunt eum regem super omnem Israel.» Sic Ochozias: 2 Paralip. xxii, 1: «Constituerunt autem habitatores Jerusalem Ochoziam filius ejus minimum regem pro eo.» Sic Ozias: 2 Paralip. xxvi, 1: «Omnis autem populus Juda filium ejus Oziam annorum sexdecim constituit regem pro Amasia patre suo.» Sic Josias: 2 Paralip. xxxiii, 25: «Reliqua populi multitudo, cæsis iis, qui Amon percusserant, constituit regem Josiam filium ejus pro eo.» Sic Joachaz: 2 Paralip. xxxvi, 1: «Tulit ergo populus terræ Joachaz filium Josiæ, et constituit regem pro patre suo in Jerusalem.»

3. Respondeo: Aliud est loqui de jure, aliud de facto. Si loquamur de jure, non poterat alius constitui vel creari rex à populo, nisi qui à Deo electus et designatus esset juxta illud Deuteronom. xvii, 15: «Eum constitues (regem) quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum.» Et quia hoc non semper servatum est, idèò conqueritur Deus apud Oseam cap. viii, v. 4: «Ipsi regnaverunt, et non ex me.» Si autem loquamur de facto, servandæ sunt sequentes conclusiones:

4. Prima conclusio: Aliqui per electionem divinam creati sunt reges hebræorum, ut Saul, David, Jeroboam, Baasa, Jehu. Nam Saul à Samuele, jussu Dei, privatim unctus est in regem, nec præsentem, nec scientem populo: 4 Reg. x, 1: «Tulit autem Samuel lenticulam olei, et effudit super caput ejus, et ait: Ecce unxit te Dominus super hæreditatem suam in principem.» Hoc enim mandaverat Deus Samueli: 4 Reg. ix, 16: «Hac ipsa hora, quæ nunc est, cras mittam virum ad te de terra Benjamin, et unges eum ducem super populum meum Israel.» Postèa per sortes, Deo item dirigente, publicè electus est: 4 Reg. x, 20: «Applicuit Samuel omnes tribus Israel, et cecidit sors super Benjamin. Et applicuit tribum Benjamin et cognationes ejus, et cecidit cognatio Metri, et pervenit usque ad Saul filium Cis.» Huic ele-

ctioni à Deo factæ consensit populus, dicens: *Vivat Rex.* Non tamen omnis populus, sed pauci dumtaxat, quorum *Deus tetigerat corda*, ut loquitur Scriptura ibidem vers. 26.

5. Idem constat de Davide. Dum enim Saul à Deo rex constitutus, ut dixi, non obediret Deo, abiecit illum Deus, et regnum ejus transtulit in Davidem: 4 Reg. xiii, 13: «Dixit Samuel ad Saul: Stulte egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui, quæ præcepit tibi. Quod si non fecisses, jam nunc præparasset Dominus regnum tuum super Israel in sempiternum; sed nequaquam regnum tuum ultra consurget. Quæsivit Dominus sibi virum juxta cor suum: et præcepit ei Dominus, ut esset ad eum Samuel: Scidit Dominus regnum Israel à te hodie, et tradidit illud proximo tuo meliori te.» Et Actorum xiii, v. 22: «Et amoto illo, (Saul) suscitavit illis David regem.»

6. Similiter de Jeroboam, qui à Deo per Prophetam monitus est, quod, facta regni Salomonis divisione, ipse futurus esset rex super decem tribus: 3 Regum xi, 34: «Et ait (Ahias) ad Jeroboam: Tolle tibi decem scissuras: Hæc enim dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego scindam regnum Salomonis, et dabo tibi decem tribus.»

7. Et de Baasa, cui Dominus dixit per Prophetam: 3 Reg. xvi, 2: «Pro eo, quod exaltavi te de pulvere, et posui te ducem super populum meum Israel: tu autem ambulasti in via Jeroboam, et peccare fecisti populum meum Israel, ut me irritares in peccatis eorum: Ecce ego demetam posteriora Baasa, et posteriora domus ejus: et faciam domum tuam, sicut domum Jeroboam filii Nabat. Qui mortuus fuerit de Baasa in civitate, comedent eum canes: et qui mortuus fuerit ex eo in regione, comedent eum volucres cæli.»

8. Et de Jehu, quia Propheta, jusu Dei in regem Israel unctus est: 3 Reg. xix, 15: «Ait Dominus ad Eliam: «Vade et revertere in viam tuam per desertum in Damascus: cumque perveneris illuc, unges Hazael regem super Syriam, et Jehu filium Namsi unges regem Israel.» Et 4 Regum ix, 1: «Tolle lenticulam olei, et vade in Ramoth Galaad: cumque veneris illuc, videbis

«Jehu, tenensque lenticulam olei, fundes super caput ejus, et dices: Hæc dicit Dominus: Unxi te regem super Israel.» De unctione dicam plura quæst. 7.

9. Secunda conclusio: Aliqui facti sunt reges per successionem, ut Salomon, Roboam, et plerique alii reges Juda. Itemque ex regibus Israel Nadab, Ela, Achab, Ochozias, Joram, Joachaz, Jeroboam, Zacharias, Phaceja. Hi enim suis parentibus in regno successerunt, ut ex Scriptura patet. Sed notandum est hanc successionem aliquando conjunctam fuisse vel cum expressa Dei, vel cum expressa hominum electione. Prius patet exemplo Salomonis, qui quidem successit Davidi patri suo, in regno, sed ex peculiari Dei ordinatione, ut fatetur ipsemet David: 4 Paralip. xxviii, 5: «De filiis meis (filios enim multos dedit mihi Dominus) elegi Salomonem filium meum, ut sederet in throno regni Domini super Israel.» Et similiter Salomon: 2 Paralip. i, 9: «Tu me fecisti regem super populum tuum multum.» Et Sapient. ix, 7: «Tu elegisti me regem populo tuo.» Posteriùs constat exemplo Abiæ, quem Roboam pater ejus præ aliis suis filiis designavit regem: 2 Paral. xi, 22: «Constituit verò in capite Abiam, filium Maacha, ducem super omnes fratres suos: ipsum enim regem facere cogitabat, quia sapientior fuit, et potentior super omnes filios ejus.»

10. Tertia conclusio: Aliqui facti sunt reges per vim et tyrannidem, ut Athalia in regno Juda: et Zambri, Sellum, Manahem, Phacee, Osee in regno Israel. De Athalia sic legimus 4 Regum xi, 1: «Athalia verò mater Ochoziæ videns mortuum filium suum, surrexit, et interfecit omne semen regium.» Et postea subditur: «Porro Athalia regnavit super terram.» De Zambri: 3 Regum xvi, 9: «Rebellavit contra eum (Elam filium Baasa) servus Zambri.» Et infra: «Irruens ergo Zambri percussit, et occidit eum, et regnavit pro eo.» De Sellum: 4 Reg. xv, 10: «Conjuravit autem contra eum (Zachariam regem) Sellum filius Jabes, percussitque eum palam et interfecit, regnavitque pro eo.» De Manahem: ibidem versu 14: «Et ascendit Manahem filius Gadi de Thersa, venitque in Samariam, et percussit Sellum filium Jabes

«in Samaria, et interfecit eum, regnavitque pro eo.» De Phacee: ibid. vers. 25: «Conjuravit contra eum (Phacee ibid. Manahem) Phacee filius Romeliæ, et percussit eum in Samaria, in turre domus regiæ, et cum eo quin-
«quaginta viros de filiis Galaaditarum, et interfecit eum, regnavitque pro eo.» Denique de Osee: ibidem versu 30: «Conjuravit autem, et tetendit insidias Osee filius Ela contra Phacee filium Romeliæ, et percussit eum, et interfecit, regnavitque pro eo.»

11. Quarta conclusio: Aliqui facti sunt reges hebræorum à regibus gentilium; ut Joachin à Pharaone rege Ægypti, et Sedecias à Nabuchodonosore rege Babylonis. Nam Pharao deposuit Joachaz regem Juda, et vincitum duxit in Ægyptum, ac in ejus locum substituit Eliacim filium Josiæ: (4 Reg. xxiii, 34.) Similiter Nabuchodonosor, capta Jerusalem, deposuit Joachin regem Juda, et captivum transtulit in Babylonem, subrogato in locum ejus Sedecia: (4 Reg. xxiv, 15.)

12. Argumenta, quæ initio allata sunt, nihil aliud probant, quàm populum publicè ac solemniter approbas-
se quorundam regum vel electionem, vel successionem, quod non negamus. Sic enim fieri solet, etiam hoc tempore. Quando enim eligitur novus princeps, aut rex, vel quando filius succedit patri in regno, vel principatu, solet populus applaudere, et consentire.

QUESTIO VI.

Quo ritu inaugurati fuerint reges hebræorum.

1. Boni auctores tradunt varios ritus, ac cæremonias, quæ adhiberi solebant in publica regum consecratione seu inauguratione. Sunt autem hæc potissimum: Prima, futurus rex in throno seu solio collocabatur: (3 Reg. i, 48.) Secunda, ungebatur à summo Sacerdote: (3 Regum i, 39, et 2 Paral. xxiii, 11.) Tertia, ponebatur diadema super caput ejus: (4 Regum xi, 12, et 2 Paral. xxiii, 11.) Quarta, dabatur illi in manus liber Deuteronomii, in quo lex erat scripta: (2 Paral. xxiii, 11.) Quinta, jurabat in legis observatione: (Ps. cxviii, cvi.) Sexta, clama-

batur à populo: *Vivat Rex*: (1 Regum x, 24, et 3 Regum i, 39, et 4 Regum xi, 12.) Septima, fiebant sacrificia omnis generis: (4 Regum xi, 15.) Octava, edebantur varia lætitiæ et approbationis signa: (1 Regum xi, 15, et 3 Regum i, 40.) Vide Abulensem 3 Regum 4, quæstione 37, et Serarium 4 Reg. 10 in Commentario.

2. Notandum tamen est aliquando plures, aliquando pauciores ritus fuisse adhibitos, nec semper eo ordine, quo jam enumerati sunt. Quod aliquot exemplis demonstrabo. Inauguratio Saulis describitur 1 Reg. x, 24: «Clamavit omnis populus, et ait: Vivat Rex:» et capite xi, v. 15: «Perrexit omnis populus in Galgala, et fecerunt ibi regem Saul coram Domino in Galgala, et im-
«molaverunt ibi victimas pacificas coram Domino: Et lætatus est Saul et cuncti viri Israel nimis.»

3. Inauguratio Salomonis: 3 Regum i, 38: «Descendit ergo Sadoc Sacerdos, et Nathan Propheta, et Banaïas filius Jojadæ, et Cerethi, et Phelethi, et imposuerunt Salomonem super mulam regis David, et adduxerunt eum in Gihon. Sumpsitque Sadoc Sacerdos cornu olei de Tabernaculo, et unxit Salomonem: Et cecinerunt buccina, et dixit omnis populus: Vivat Rex Salomon. Et ascendit universa multitudo post eum, et populus canentium tibiis, et lætantium gaudio magno, et insonuit terra à clamore eorum:» et infra versu 47: «Et ingressi servi regis benedixerunt domino nostro regi David, dicentes: Amplificet Deus nomen Salomonis super nomen tuum, et magnificet thronum ejus super thronum tuum. Et adoravit rex in lectulo suo: et locutus est: Benedictus Dominus Deus Israel, qui dedit hodie sedentem in solio meo, videntibus oculis meis.»

4. Inauguratio Joas: 4 Regum xi, 12: «Jojada sacerdos produxit filium regis, et posuit super eum diadema et testimonium, feceruntque regem, et unxerunt: «Et plaudentes manu dixerunt: Vivat Rex:» et 2 Paralip. xxiii, 11: «Et eduxerunt filium regis, et imposuerunt ei diadema et testimonium: dederuntque in manu ejus tenendam legem, et constituerunt eum regem. Unxit quoque illum Jojada pontifex, et filii ejus, imprecatique sunt ei, atque dixerunt: Vivat Rex.»

QUÆSTIO VII.

Quomodo uncti fuerint reges hebræorum.

1. Duplex erat unctio regum apud hebræos. Una privata, altera publica. Privata fiebat ante solemnem inaugurationem: publica in ipsa solemni inauguratione. Privatim uncti sunt Saul, David, Jehu. Saul à Samuele in extrema parte civitatis, nullo alio præsentate: (4 Reg. ix, 27.) David ab eodem Samuele in domo patris sui in Bethlehem: (1 Reg. xvi, 13.) Jehu à filio Prophetæ in cubiculo seorsim, nullo alio conscio: (4 Reg. ix, 6.) Publicè uncti sunt David, Salomon, Joas, Joachaz. Et quidem de unctione Salomonis, et Joas dictum est quæstione præcedenti. De unctione Joachaz sic legimus 4 Reg. xxiii, 30: «Tulit populus terræ Joachaz filium Josiæ, et unxerunt eum, et constituerunt eum regem pro patre suo.» De Davide notandum est, ter unctum fuisse in regem. Primò, privatim à Samuele in domo patris sui, ut paulò ante dixi. Secundò, publicè in Hebron in regem Juda: (2 Reg. ii, 4.) Tertiò, publicè in Hebron in regem Israel: (2 Reg. v, 3.)

2. Quæres, an fuerit aliquod discrimen inter unctionem regum, et Pontificum apud hebræos? Respondeo: Fuit triplex discrimen: Primò, quia omnes Pontifices ex præscripto legis ungebantur, et nisi uncti essent, non admittebantur ad officium pontificale: (Exodi xxix, 7, et Levit. viii, 1.) At nullum exstabat præceptum Dei, quo omnes reges ad unctionem astringerentur. Secundò, Pontifices semper ungebantur publicè coram populo apud Tabernaculum Domini: (Exodi xxix, 4, et Levit. viii, 3.) At reges aliquando privatim, aliquando publicè, ut dictum est. Tertiò, Pontifices ungebantur oleo sancto, idest unguento composito ex oleo, myrrha, cinnamomo, calamo, casia: (Exodi xxx, 23.) At reges oleo simplici, idest non composito ex supradictis aromatibus. Quod tamen aliqui negent, verissimum tamen est, et tribus argumentis probari potest.

3. Primum sumitur ex lege Dei. Nam Deus præcepe-

rat, ut nullus hominum ungeretur oleo sancto, quale jam descriptum est, nisi Pontifex et Sacerdotes. Sic enim legimus Exod. xxx, 30: «Aaron et filius ejus unges; sanctificabisque eos, ut Sacerdotio fungantur mihi. Filiis quoque Israel dices: Hoc oleum unctionis sanctum erit mihi in generationes vestras. Caro hominis non ungetur ex eo, et juxta compositionem ejus non facietis aliud, quia sanctificatum est, et sanctum erit vobis. Homo quicumque tale composuerit, et dederit ex eo alieno, exterminabitur de populo suo.» Ex quo præcepto duo colligimus: 1. Quod nemo præter Aaronem et filios ejus, idest præter Pontificem et Sacerdotes, potuerit ungi oleo sancto, quod ex variis aromatibus confectum erat. 2. Quod nulli licuerit conficere simile oleum, aut alicui alteri communicare.

4. Alterum sumitur ex phrasi Scripturæ. Nam oleum sanctum, quo Pontifex et Sacerdotes utebantur, nunquam in Scriptura appellatur oleum simpliciter; sed oleum unctionis, vel oleum unctionis sanctum, vel oleum sanctæ unctionis, vel unguentum: Exodi xxix, 7: «Oleum unctionis fundes super caput ejus:» et cap. xxx, 25, «Faciesque unctionis oleum sanctum, unguentum compositum opere unguentarii:» et infra vers. 34: «Hoc oleum unctionis sanctum erit vobis:» et Levit. xxi, 12: «Oleum sanctæ unctionis super eum est:» et alibi sæpius. Et ratio est, quia non erat oleum simplex ac purum, sed unguentum confectum ex oleo, et variis aromatibus, ut jam ante dixi; ac proinde non oleum simpliciter, sed oleum unctionis, vel unguentum appellari debuit. At oleum, quo reges ungebantur, nunquam appellatur oleum unctionis, aut unguentum; sed oleum simpliciter, quia non erat compositum ex oleo, et aromatibus, sed purum, ac simplex oleum: (1 Reg. x, 4:) «Tulit Samuel lenticulam olei, et effudit super caput ejus,» idest Saulis: et cap. xvi, 13. «Tulit Samuel cornu olei, et unxit Davidem in medio fratrum ejus:» et 4 Reg. ix, 4: «Tolle lenticulam olei, et fundes super caput ejus,» nempe Jehu. Hinc infero reges non fuisse unctos oleo composito, quo Pontifex et Sacerdotes ungebantur, sed oleo puro ac simplici.

5. Tertium sumitur ex illis verbis Levit. xxi, 10: «Pontifex, idest Sacerdos maximus inter fratres suos, super ejus caput fustum est unctionis oleum, et ejus manus in Sacerdotio consecratae sunt; vestitusque est sacris vestibus, caput suum non discooperiet, vestimenta non scindet, et ad omnem mortuum non ingreditur omnino: super patre quoque suo, et matre non contaminabitur: Nec egredietur de Sanctis, ne polluat sanctuarium Domini, quia oleum sanctae unctionis Dei sui super eum est. Ego Dominus.» In quibus verbis continetur haec lex, ut Pontifex externo ritu non lugeat mortuos, nec egressus è sanctuario, prosequatur funera mortuorum, ne quidem parentum suorum. Et ratio legis additur, quia oleum sanctae unctionis fustum est super caput ejus; ac proinde nullo modo debet contaminari. Contaminaretur autem si lugeret mortuos, aut funera eorum prosequeretur. Unde sic argumentor: ideo Pontifex non poterat lugere mortuos, aut eorum funera prosequi, quia oleum sanctae unctionis fustum erat super caput ejus. At reges poterant lugere mortuos, et prosequi funera mortuorum. Hoc enim fecit David in morte Saulis et Jonathae, juxta illud 2 Reg. i, 11: «Apprehendens autem David vestimenta sua scidit, omnesque viri, qui erant cum eo, et planxerunt, et fleverunt, et jejunaverunt usque ad vesperam super Saul, et super Jonatham filium ejus.» Ergo oleum sanctae unctionis non erat fustum super caput regum.

6. Ubi notandum est discrimen inter Pontificem, Sacerdotes et reges. Solus Pontifex ungebatur oleo unctionis in capite, et ideo non lugebat ullos mortuos, ne quidem parentes. Sacerdotes non ungebantur quidem in capite, sed tamen in vestibus aspergebantur, partim sanguine arietis immolati, partim oleo sanctae unctionis: (Exodi xxix, 21.) Et ideo poterant quidem lugere propinquos et consanguineos, non tamen alios. (Leviticus xxi, 2.) Reges nec in capite, nec in vestibus habebant oleum sanctae unctionis, sed oleum simplex et vulgare; et ideo poterant lugere omnes mortuos, quos volebant. Sic David luxit filium suum Absalonem: (2 Reg. xviii, 33, et cap. xix, 4.) Sic luxit Abner filium Ner, et fere-

trum illius ad sepulturam secutus est: (2 Regum iii, 31.)

7. Praeter haec tria argumenta, quae videntur esse solida, accedunt alia tria valde probabilia. Primum, quia oleum sanctae unctionis non poterat attraheri nisi à Pontifice et Sacerdotibus; at Saul, David, Jehu non sunt uncti à Pontifice vel Sacerdotibus, sed à Prophetis; non ergo uncti sunt oleo sanctae unctionis. Alterum, quia Elias propheta à Deo jussus est ungere Jehu in regem Israel, et Hazaelem in regem Syriae, et Elisæum in Prophetam: (3 Reg. xix, 15.) Et verisimile est, quod ex eadem lenticula, vel ex eodem cornu olei potuisset eos ungere. At Hazaelem non poterat ungere oleo sanctae unctionis, quia erat homo gentilis. Ergo verisimile est, nec Jehu, nec Elisæum oleo sancto, sed simplici unctos esse. Tertium, quia David ter unctus est, ut supra dixi. Nec credibile est toties unctum esse oleo sancto, quia ne quidem Pontifex, pro quo factum erat oleum sanctum, toties ungebatur.

8. Dices: David et Salomon videntur uncti esse oleo sancto. De Davide constat ex illo Ps. lxxxviii, 24: «Inveni David servum meum: oleo sancto meo unxi eum.» De Salomone ex illo 3 Reg. i, 39: «Sumpsit Sadoc Sacerdos cornu olei de Tabernaculo, et unxit Salomonem.» At oleum, quod in Tabernaculo asservabatur, erat sanctum. Respondeo: Auctores hic dissentiunt: Aliqui putant oleum sanctum commune fuisse regibus et Sacerdotibus. Hoc jam refutatum est. Alii Davidem et Salomonem ex peculiari dispensatione unctos esse oleo sancto. Ita Genebrad. in Ps. xxi, ubi ex Cabala et traditione hebraeorum haec asserit: 1. Ex consilio Samuelis et Prophetarum illius temporis dispensatum fuisse cum Davide, et reliquis regibus familiae Davidicae, ut ungerentur oleo sacerdotali; non autem cum aliis regibus. Itaque Saulem, Jehu, Hazaelem non fuisse unctos oleo sacerdotali. 2. Id propterea factum esse, quia Christus erat nasciturus ex familia Davidis. 3. Externam et corporalem unctionem Davidis et Salomonis fuisse typum seu figuram spiritualis unctionis Christi. 4. Tametsi Pontifices, et reges familiae Davidis fuerint uncti eodem oleo sancto; reges tamen unctos fuisse per modum coronae; Pontifices per mo-

dum crucis decussatæ. 5. Illud oleum sanctum, (quod à Moysè confectum erat,) durasse à tempore Moysis usque ad captivitatem Babylonicam, idest, per 90 annos; et tametsi omnes Pontifices et reges familiæ Davidis ex eo fuerint uncti, nunquam tamen diminutum esse, sed per miraculum integrum perstitisse. 6. Pontifices post captivitatem Babylonicam unctos fuisse oleo novo, quod ad similitudinem prioris erat confectum.

9. Alii rectius sentiunt nec Davidem, nec Salomonem, nec ullum alium regem potuisse ungi oleo Pontificali. Ita Oleaster, Cajet., Lippoman, quos citat et sequitur noster Lorin. in Ps. LXXXVIII, 21. Et hoc convincunt argumenta superiùs à nobis allata. Nec obstat illud: *Oleo sancto meo unxi eum*: nam inde non sequitur Davidem unctum fuisse oleo unctionis, seu unguento composito ex oleo et variis aromatibus (de quo solo hìc disputamus,) sed tantùm unctum fuisse oleo sancto. At oleum sanctum latius patet, quàm oleum unctionis Pontificale. Cum enim duplex oleum fuerit usitatum in lege Mosaica, alterum compositum ex oleo et aromatibus, alterum simplex ac purum; utrumque poterat dici sanctum, sed diverso modo; oleum unctionis dicebatur sanctum, quia per illud sanctificabantur et consecrabantur Pontifices et Sacerdotes: oleum simplex, quo unctus est David, et alii reges ac Prophetæ, dicebatur sanctum ratione mysterii, quia erat figura illius olei, quo postea sanctificatus est Christus. Unde sicut de Davide dicitur: «Oleo sancto meo unxi eum:» ita de Christo: «Unxit te Deus oleo lætitiæ præ consortibus tuis:» Psal. XLIV, 8.

10. Neque verum est, quod objicitur, non aliud oleum quàm oleum unctionis, quo ungebantur Pontifices et Sacerdotes, asservatum fuisse in Tabernaculo. Nam præter illud asservabatur etiam oleum, quo quotidie lucernæ instaurabantur à Sacerdotibus, de quo Levit. XXIV: «Præcipe filiis Israel, ut adferant tibi oleum de olivis purissimum ac lucidum ad concinnandas lucernas jugiter extra velum testimonii in Tabernaculo fœderis.» Cur similiter non poterat asservari oleum pro ungendis regibus et Prophetis?

11. Quod dicitur de facta dispensatione, non est pro-

habile. Nam neque Samuel, neque alii Prophetæ poterant dispensare in lege divina, quæ vetabat, ne quis alius præter Pontifices et Sacerdotes ungeretur oleo unctionis. Multo minùs alii eorum consilio poterant dispensare. Quod additur unctionem Davidis fuisse figuram unctionis Christi, lubens concessero. De quo paulò post. Nec improbabile est oleum unctionis per nongentos annos sine ulla sui diminutione suffecisse pro ungendis Pontificibus et Sacerdotibus. Nam etiam Rhemis in Gallia conservatur ampulla cum sacro chrismate, quæ similiter sine ulla sui diminutione per mille et centum annos suffecit pro ungendis regibus. De qua Genebrad. et Lorin. loco citato. Reliqua, quæ adferuntur, parum ad rem faciunt.

12. Quæres: Quare reges fuerint uncti in veteri Testamento? Non disputo jam de genere olei, de quo satis dictum est; sed de ipsa unctione, quare adhibita fuerit in regum inauguratione? Respondeo: Adhibita fuit propter has causas: Primò, ut sicut per unctionem Pontificum significabatur summa illorum dignitas et excellentia inter ministros Synagogæ: ita per unctionem regum significaretur summa illorum dignitas et excellentia inter principes sæculares. Abulens. in 4 Reg. x, quæst. 4. Secundò ut per hanc cæremoniam insinuaretur regibus dari gratiam et robur animi ad defensionem Religionis et subditorum. Augustinus in Triumpho de potest. Ecclesiastica, q. 38, art. 2. Tertiò, ut representarent Messiam sive Christum regem. Sicut enim Pontifices per suam unctionem erant figura Christi Pontificis; ita reges per suam unctionem erant figura Christi regis. Unde reges in Scriptura vocantur Christi Domini, ut patet 4 Reg. XXIV, 7, ubi David loquens de Saule, ait: «Propitius sit mihi Dominus, ne faciam hanc rem Domino meo, Christo Domini, ut mittam manum meam in eum, quia Christus Domini est:» et 2 Reg. I, 14 de eodem: «Quare non timuisti mittere manum tuam, ut occideres Christum Domini?» et Ps. CIV, 15: «Nolite tangere Christos meos:» et Isaïæ XLV, 4: «Hæc dicit Dominus Christo meo Cyro.» Vide Serarium lib. 4 Reg., cap. 40 in Commentario.